

De
Vuurtoren

Openbare
Basisschool
Lewenborg
Groningen

BORGINGSDOCUMENT

Document opgesteld mei 2013
Evaluatie maart 2015
Evaluatie november 2018

Inhoud

1. Doel van dit pestprotocol.....	2
2. Pesten.....	2
3. Vreedzame School.....	3
4. Uitgangspunten.....	3
5. Signalering van pestgedrag.....	4
6. Stappenplan voor het oplossen van ruzies en pestgedrag.....	4
5.1 Begeleiding van de gepeste leerling.....	4
5.2 Begeleiding van de pester.....	5
6. Vervolg op het stappenplan.....	5
7. Adviezen aan ouders.....	6

1. Doel van dit pestprotocol

Pesten komt op iedere school voor, ook op De Vuurtoren. Over het algemeen ligt de piek van pesten tussen 10 en 14 jaar, maar ook in lagere en hogere groepen wordt er gepest. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aanpakken. Alle leerlingen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Daarom wordt veel aandacht besteed aan persoonlijke en sociale vaardigheden, bijvoorbeeld via het programma van de Vreedzame School.

Voor de groepen 3 t/m 8 starten we het nieuwe schooljaar met “de eerste drie gouden weken”. In die beginfase van het nieuwe schooljaar gaan we bewust om met groepsvorming en groeps sfeer. Voor de groepen 1 en 2 zal het hele jaar aandacht besteed worden aan de groepsdynamiek, omdat er het hele schooljaar nieuwe kinderen binnenstromen.

Op De Vuurtoren gelden een paar algemene regels. Deze staan op MijnSchool. Gezamenlijk letten de leerkrachten erop dat iedereen zich aan deze regels houdt. Aan het begin van ieder schooljaar worden er in de groepen klassenregels met en door de kinderen opgesteld. Dit is de basis voor duidelijkheid in de klas en voor een goed pedagogisch klimaat.

Door regels en afspraken zichtbaar te maken, kunnen kinderen en volwassenen elkaar aanspreken op deze regels en afspraken, als er zich ongewenste situaties voordoen. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle leerlingen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan! Dit pestprotocol moet voor leerkrachten, ouders en leerlingen een richtlijn zijn, wanneer de school met structureel pestgedrag te maken krijgt. Leerkrachten en ouders uit de ouderraad en de medezeggenschapsraad onderschrijven gezamenlijk dit pestprotocol.

2. Pesten

Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/verzorgers (hierna genoemd: ouders). De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld.

Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat signaleren en duidelijk stelling nemen. Wanneer pesten, ondanks alle inspanningen, toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak (het protocol).

Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert, dan is de inschakeling van een speciaal hiervoor aangestelde vertrouwenspersoon (de IB-er) nodig. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.

3. Vreedzame School

Om te bereiken dat De Vuurtoren een school blijft waar leerlingen met plezier naartoe gaan, waar ze zich veilig en geaccepteerd voelen, waar ze kunnen omgaan met verschillen, elkaar vertrouwen en van elkaar leren, is De Vuurtoren een Vreedzame School. De Vreedzame School is een programma voor basisscholen voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het beschouwt de klas en de school als een leefgemeenschap, waarin kinderen zich gehoord en gezien voelen, een stem krijgen, en waarin kinderen leren om samen beslissingen te nemen en conflicten op te lossen. Onze leerlingen voelen zich verantwoordelijk voor elkaar en voor de gemeenschap, en staan open voor de verschillen tussen mensen. Ze leren oog en oor te hebben voor anderen en zich verantwoordelijk te voelen voor het algemeen belang. In de 'Vreedzame School' mobiliseren we de eigen kracht van de leerlingen. Ze krijgen een stem en leren die op een verantwoorde manier gebruiken. Onze leerlingen voelen zich gehoord en gezien en ze ervaren dat het uitmaakt dat ze er zijn, dat ze 'er toe doen'. Een aantal leerlingen uit groep 8 is opgeleid tot mediator.

4. Uitgangspunten

De Vuurtoren heeft als uitgangspunt in het onderwijs zelfstandigheid, verantwoordelijkheid en samenwerken. Er moet door de leerkracht gewerkt worden aan en gewezen worden op de zelfstandigheid in het oplossen van ruzies, de verantwoordelijkheid voor het omgaan met elkaar, en het samenwerken aan een goede sfeer in de groep en op school.

Het inschakelen van de leerkracht wordt niet als klikken opgevat. Vanaf de kleutergroep brengen we kinderen dit al bij: "Als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt er zelf niet uit, dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit is geen klikken."

Het moet duidelijk zijn voor de leerlingen dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep en op school.

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen. Samen met de leerkracht(en) wordt naar een oplossing gezocht en wordt actie ondernomen, bijvoorbeeld de afspraak iets te bespreken in de klas, in het team of het opstellen van regels in de klas.

Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep en aanpak van ruzies moeten bespreekbaar zijn in de klas, bijvoorbeeld bij het kringgesprek. Het is goed om het onderwerp regelmatig aan de orde te laten komen, zodat het ook preventief kan werken.

Voorbeeldgedrag van de leerkrachten (en thuis de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken. Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leerkrachten horen duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

5. Signalering van pestgedrag

Signalen van pesterijen kunnen zijn:

- altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen;
- zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot;
- een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven;
- briefjes doorgeven;
- beledigen;
- opmerkingen maken over kleding;
- isoleren;
- buiten school opwachten, slaan of schoppen;
- op weg naar huis achterna rijden;
- naar het huis van het slachtoffer gaan;
- bezittingen afpakken;
- schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer;
- vaak of altijd acties van de gepeste negatief benaderen.

6. Stappenplan voor het oplossen van ruzies en pestgedrag

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten, zetten zij samen met de leerkrachten de volgende stappen:

1. Eerst proberen er zelf (en samen) uit te komen.
2. Proberen er met de mediators uit te komen.
3. Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt), heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de leerkracht voor te leggen.
4. De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van pesterijen/ ruzies tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie consequenties).
5. Bij herhaaldelijke ruzie/pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en bespreekt dit met de leerling die pest ruzie maakt. De leerkracht neemt contact op met de ouders van de gepeste en de pester. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een oplossing.

5.1 Begeleiding van de gepeste leerling

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld je niet afzonderen.
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen (complimenteren), als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).
- Het gepeste kind niet over beschermen, bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie, waardoor het pesten zelfs nog kan toenemen.

5.2 Begeleiding van de pester

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen).
- Laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses laten aanbieden.
- Laten inzien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest – belonen (schouderklopje) als het kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de ‘stop-eerst-nadenken-houding’ aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten? *
- Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- Inschakelen van hulp: sociale vaardigheidstrainingen, WIJ-team, huisarts, GGD.

* Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie;
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen);
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt;
- Voortdurend met elkaar de competitie aangaan;
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.

6. Vervolg op het stappenplan

Het vervolg is opgebouwd in vijf fases; afhankelijk van hoe lang de pester blijft doorgaan met zijn/haar pestgedrag en geen verbetering vertoont in zijn/haar gedrag:

Fase 1:

Pestgedrag kan de volgende consequenties hebben:

- één of meerdere pauzes binnen blijven;
- nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn;
- een schriftelijke opdracht, zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn/haar rol in het pestprobleem;
- door gesprek: bewustwording van wat hij met het gepeste kind uithaalt;
- afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen – de naleving van deze afspraken komt aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.

Fase 2:

Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem.

Fase 3:

Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de Schoolbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

Fase 4:

Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

Fase 5:

In sommige gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden. Bij leerlingen die verstoring van de rust en veiligheid op school veroorzaken, handelen wij volgens het bovenschools beleidsdocument 'Toelating, schorsing en verwijdering'.

7. Adviezen aan ouders

Ouders van gepeste kinderen:

- a. Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- b. Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- c. Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- d. Door positieve stimulering kan het zelfrespect van het kind vergroot worden of weer terugkomen.
- e. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport, dit vergroot de weerbaarheid.
- f. Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

- a. Neem het probleem van uw kind serieus.
- b. Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- c. Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- d. Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- e. Besteed extra aandacht aan uw kind.
- f. Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- g. Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- h. Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- a. Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- b. Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- c. Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- d. Geef zelf het goede voorbeeld.
- e. Leer uw kind voor anderen op te komen.
- f. Leer uw kind voor zichzelf op te komen.